

N:o 47.

Af Herr **Odelberg**, om inköp för Statens räkning af till skogskultur tjenlig jord i de mellersta och södra länen, m. m.

Ingen lærer bestrida, att uti vårt land är en riklig tillgång på skogens alster, ett af livsvilkoren för folkets välbefinnande, ja för dess existens; och det bör således vara ibland Statsmagternas första omsorger att tillse, det en sådan tillgång icke saknas, hvarken under närvarande eller *kommande tider*. Nationen lefver nemligen icke för dagen, och om det äfven i vissa fall kan vara sannt att hvarje tid har sin omsorg, så är denna sats likväl icke tillämplig uti ifrågavarande fall, der framtiden beror af en föregående tids omsorger.

De åtgärder, som för beredande af skogstillgång i framtiden böra vidtagas, äro utaf ganska mångsidig natur hos oss, der skogen hittills lem-nats till pris åt den enskildes vinningslystnad, och der skogsmarkens fram-tida afkastning förringas genom en sedan länge pågående och alltjemt fort-farande vårdslös och ändamålsvidrig skötsel.

Jag hoppas att äfven från andra medlemmar af denna riksdag skola inkomma förslag till åtgärder för den ännu befintliga skogens bevarande, jag vill således nu inskränka min motion till förslag om tillgodogörande genom skogsplantering af de vidsträckta, till skogsväxt tjenliga ödemarker, som beklagligen finnas i nästan alla Sveriges provinser.

Fordom, innan kronohemmanen blifvit till skatte försålda, innan re-kognitionsskogarne blifvit bortskänkta samt häradsallmänningarne, på grund af Kongl. Brevet af den 16 Mars 1824, blifvit till de enskilde delegarne skiftade, var Kronan och det allmänna egare till en stor, kanske största delen af all skogsmark äfven i mellersta och södra Sverige. Numera eger Kronan visserligen skogar på boställen, kungsgårdar och på några få

här och der spridda kronohemman, skogar, som i allmänhet ej kunna afses till nytta för andra än de hemman och gårdar de tillhöra. De skogar, hvilka såsom Statens eller allmän egendom förvaltas, äro endast kronoparker och häradsallmänningar, hvilka i provinserna söder om Wermland, Dalarne och Gestrikland utgöra, de förra omkring 50,000 och de sednare vid pass 195,000, eller tillsammans 245,000 tunnland, eller omkring 10 kvadratmil. Huru stor del af hela skogsmarken dessa allmänna skogar utgöra, känner man, i brist af upplysande kartor, icke fullt säkert, men om man slutar till förhållandet med det hela ifrån förhållandet med en af dess delar, så kan man uppställa följande någorlunda tillförlitliga beräkning. I Upsala län, det enda hvarest det ekonomiska karteverket blifvit bragt till fullbordan, utgör hela arealen duglig mark 5,777,187 tunnland eller 44,57 kvadratmil, deraf äro 0,54 procent tomter och trädgårdar, 20,58 procent åker, 14,44 procent naturlig äng samt 64,44 procent till skogsväxt tjenlig mark. Upsala län är en af de provinser, der åkern och ängen troligen hafva större relativ vidd än i de flesta andra, och då skogsmarkens vidd i detta län utgör 64 procent af det hela, torde man med sannolikhet kunna antaga att densamma i mellersta och södra Sverige utgör $\frac{3}{4}$ eller 75 procent af all duglig mark. Ifrågavarande del af riket har en yta af 1,020 kvadratmil och, om man afdrager för impedimenter och oduglig mark 20, återstår 1,000, utaf hvilka $\frac{3}{4}$ eller 750 kvadratmil torde kunna antagas såsom skogsmark. Det allmänna, d. v. s. Kronan och häraderna, ega således en sjuttondefemtedel = 1,33 procent af all skogsmarken.

Jemför man härmed statsskogarnes vidd i förhållande till enskildes skogar i andra länder, så finner man, att de förra utgöra i Preussen 45 procent, i Sachsen 40 procent, i Bäjern 50 procent, i Würtemberg 66 procent, i Braunschweig 75 procent, allt af landets hela skogsareal.

Jag våger förmoda, att man af sednare tidens erfarenhet kommit till insigt om det stora misstag, som begicks då Staten och kommunerna afhände sig de stora skogssträckor, som blifvit bortskänkta eller på enskilde delägare fördelade, och jag hoppas att man finner nödigt, det Sverige, der skogens produkter äro nödvändigare än i något annat Europeiskt land, bör följa samma plan för skogshushållning, som erfarenheten annorstädes visat vara den rätta, nemligen att Staten och kommunerna tillägna sig och under allmän kontroll sköta en stor, om ej större delen af landets skogar. Om man ännu hyser något tvifvel rörande rigtigheten häraf, och om man tilläfvventyras anser att skogen skötes bättre genom den enskildes omtanke än utaf Staten eller den större kommunen, så må man anställa jemförelse emellan, å ena sidan, de trakter af vårt land, der den enskilda omtanken längst hushållat med skogen, t. ex. Hallands högland, vissa delar af Kro-

nobergs län samt Elfsborgs, Skaraborgs och Göteborgs län, samt å andra sidan statsskogarne i Tysklands olika trakter, och man torde, om åt erfarenheten inrymmes något vitsord, medgifva att skogars ställande under allmän förvaltning och kontroll är säkrare sätt för betryggande af deras framtida bestånd, än att låta dem handhafvas af den enskilda omtanken.

I betraktande deraf att det är Statsmagternas skyldighet tillse att nutiden så hushållar med skog och skogsmark att efterkommande icke må lida brist på skogseffekter;

i betraktande deraf, att skogshushållningen bäst bedrifves på Statens eller större kommuners skogar;

i betraktande deraf att Svenska Staten och landets kommuner innehafva en så ytterst ringa del utaf den mark, som endast egnar sig till skogsbörd; samt

i betraktande deraf, att uti vissa delar af riket befinnas stora, till skogs framalstrande tjenliga marker, der skogen blifvit fullkomligt utrotad, så föreslås,

att Riksdagen må besluta, att till skogskultur tjenlig jord i de mellersta och södra länen skall, sedan undersökning om dertill lämpliga lokaler blifvit verkställd, uti sammanhängande större vidder för Statens räkning inköpas eller genom expropriation inlösas, för att med skog besås; att Riksdagen hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhåller, det undersökning genom sakkunnige personer innan nästa riksdag må verkställas, rörande de trakter i nämnde del af riket, der de här ifrågasatta åtgärder lämpligast kunna verkställas;

att Riksdagen för bestridande af de med dylika undersökningar förenade kostnader anvisar ett förslagsanslag af 10,000 R:dr R:mt; samt att Riksdagen hos Kongl. Maj:t i underdånighet hemställer, att de landsting, som anslå dertill nödiga medel, må, efter ansökning derom, erhålla nådigt tillstånd att, på sätt och med de vilkor Kongl. Förordningen af den 14 April 1866 angående jords afstående för allmänna behof stadgar, genom expropriation lösa sådan enskild person tillhörig jord inom länet, som landstinget pröfvar lämplig till skogskultur för länets gemensamma räkning.

Stockholm den 27 Januari 1868.

Axel Odelberg.
